

PATVIRTINTA
Švenčionių rajono Pabradės
„Ryto“ gimnazijos direktoriaus
2017 m. rugpjūčio 31 d.
įsakymu Nr. V-263

ŠVENČIONIŲ RAJONO PABRADĖS „RYTO“ GIMNAZIJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Švenčionių rajono Pabradės „Ryto“ gimnazijos tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi visiems bendruomenės nariams.

2. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą gimnazijoje.

3. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas gimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą/ patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

4. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **patyčios** - tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

4.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

4.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

4.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

4.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

4.2. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

4.3. **besityčiojantysis** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

4.4. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

4.5. **patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

4.6. **smurto ir patyčių prevencija** - veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

4.7. **smurto ir patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

4.8. **smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinių geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinių tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

4.9. **prevencinė programa** – planingų ir sistemingų priemonių, padedančių stiprinti mokinio asmenybės ir aplinkos apsauginius veiksmus ir mažinti rizikos veiksnių įtaką, visuma.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA GIMNAZIJOJE

5. Pozityvaus gimnazijos mikroklimate kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi gimnazijos vadovas, gimnazijos Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) nariai, klasių vadovai, į šį procesą įsitraukia visi gimnazijos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis.

6. Gimnazijos direktorius yra atsakingas už Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą gimnazijos bendruomenei ir vykdymą.

7. VGK:

7.1. reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, gimnazijos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

7.2. numato prevencijos priemones, siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksmus ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

7.3. teikia pasiūlymus gimnazijos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo gimnazijoje, gimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

7.4. teikia pasiūlymus gimnazijos direktoriui dėl Tvarkos aprašo tobulinimo;

7.5. atlieka kitus gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

8. Klasių vadovai:

8.1. analizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą ir patyčias, kaupia informaciją apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje bei kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis;

8.2. įgyvendina numatytas prevencijos priemones.

9. Mokinių taryba aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų gimnazijos mikroklimate, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškų dalyvavimas prasmingose veiklose.

10. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

10.1. nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

10.2. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas vykdomas:

10.2.1. integruojant į dalyko(-ų) ugdymo turinį;

10.2.2. įgyvendinant prevencines programas;

10.2.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

10.2.4. kitu gimnazijos pasirinktu būdu.

11. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

12. Tėvų įtraukimas:

12.1. skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką gimnazijoje, įtraukiant juos į prevencijos ir intervencijos priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas;

12.2. vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos gimnazijoje kūrimo klausimais.

III SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA GIMNAZIJOJE

13. Gimnazijos bendruomenės nariai įtarę ar pastebėję smurtą ar patyčias tarp mokinių:
13.3. įsikiša, nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus, netinkamą elgesį;

13.2. organizuoja korekcinį pokalbį su patyčių dalyviais;

13.3. registruoja patyčių atvejį Smurto ir patyčių registracijos žurnale (1 priedas);

13.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamus ir/ar įvykusius smurtą ar patyčias;

13.5. pasikartojus situacijai organizuoja korekcinį pokalbį su dviem suaugusiais (pokalbį vykdo patyčias pastebėjęs asmuo ir klasės vadovas arba socialinis pedagogas). Mokinui neatvykus į pokalbį informuojami mokinio tėvai. Mokinys pokalbiui kviečiamas kitą dieną. Mokinio elgesys stebimas;

13.6. pasikartojus situacijai dar kartą klasės vadovas rašo pastabą elektroniniame dienyne, informuojami prasižengusio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai). Su mokiniu aptariama atsakomybė dėl netinkamo elgesio, numatomos tolimesnės poveikio priemonės. Mokinio elgesys stebimas;

13.7. nesiliaujant patyčioms organizuojamas susitikimas su prasižengusio mokinio tėvais ar globėjai, klasės vadovu, socialiniu pedagogu, gimnazijos psichologu ir administracijos atstovu. sudaromas konkrečių veiksmų planas bei tolimesnės poveikio priemonės;

13.8. klasės vadovas, nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniai patyčių atvejui, fiksuoja surinktus faktus apie netinkamą elgesį, pildo pranešimą apie smurtą ir patyčias (2 priedas) ir teikia gimnazijos VGK pirmininkui.

13.9. Mokinio elgesys aptariamas Vaiko gerovės komisijos posėdyje.

14. VGK įvertinusi turimą informaciją:

14.1. numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą (2 priedas);

14.2. informuoja gimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

14.3. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

15. Gimnazijos administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

15.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

15.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis;

15.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

15.4. informuoja klasės vadovą apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

15.5. atlieka kitus Tvarkos apraše numatytus veiksmus.

16. Gimnazijos direktorius, gavęs pranešimą, kad gimnazijos mokinys (-iai) pasityčiojo iš administracijos darbuotojo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kt. darbuotojo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo (atskirais atvejais informuoja vaiko teisių apsaugos skyrių ir policiją).

17. Gimnazijos direktorius, gavęs pranešimą, kad administracijos darbuotojas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kt. darbuotojas pasityčiojo iš gimnazijos mokinio, pastebėjęs ar įtaręs patyčias priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo (atskirais atvejais informuoja vaiko teisių apsaugos skyrių ir policiją).

18. Patyčių dalyviams pagal individualius poreikius gimnazijoje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

19. Tais atvejais, kai gimnazijoje yra kitos priežastys dėl kurių negali būti teikiama švietimo pagalba ar netikslinga ją teikti gimnazijoje, klasės vadovas ir/ ar administracijos vadovas, suderinęs su Švenčionių rajono švietimo pagalbos tarnybos direktoriumi, nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Švenčionių rajono švietimo pagalbos tarnybą. Pedagogams švietimo pagalba per 5 dienas teikiama Švenčionių rajono švietimo pagalbos tarnyboje.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

21. Tvarkos aprašas skelbiamas gimnazijos internetinėje svetainėje.

22. Su Švenčionių rajono Pabradės „Ryto“ gimnazijos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami visi gimnazijos bendruomenės nariai.
